

Amendementen concept-verkiezingsprogramma TK23 van D66 Arnhem, behandeld op de AAV 28-09-2023

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1 – Een energieke economie: Klimaat, energie en Ondernemerschap.....	2
Hoofdstuk 2 – Een energieke basis: Wonen, zorg en bestaanszekerheid	10
Hoofdstuk 3 – Een energieke maatschappij: Onderwijs, wetenschap en radicale gelijkwaardigheid	26
Hoofdstuk 4 – Een energieke omgeving: Voedsel, landbouw, natuur, mobiliteit en ruimte ..	37
Hoofdstuk 5 – Een energieke democratie: Bestuur, rechtsstaat en veiligheid.....	45
Hoofdstuk 6 – Een energieke wereld: Europa, migratie en buitenlandse zaken.....	49
Hoofdstuk 7 – Overheidsfinanciën	50

Hoofdstuk 1 – Een energieke economie: Klimaat, energie en Ondernemerschap

Pg.10-32, regels 1-901.

AM1A (=Amendement Hoofdstad 1 A)

Titel van het amendement:	Kernenergie
Naam indiener:	Isabel van Dijk (D66 Gelderse Vallei)
Naam mede-indiener:	
Naam woordvoerder:	Isabel van Dijk (D66 Gelderse Vallei)
Doel: (kiezen)	<i>Wijzigen</i>
Regelnummer vanaf:	169
Regelnummer tot:	177
Huidige tekst:	Om een stabiele CO2-vrije energievoorziening te hebben, kunnen we geen technieken uitsluiten. <i>Ook kernenergie niet. Kernenergie is duur, niet hernieuwbaar en zorgt voor gevaarlijk afval. Tegelijkertijd levert het veel CO2-vrije energie met weinig ruimtegebruik. Wij gaan door met de voorbereidingen voor de bouw van twee nieuwe centrales. Hierbij zorgen we dat er vanaf het begin veel aandacht is voor de mensen in de omgeving van de nieuwe kerncentrales, voor de ontmanteling aan het eind van de levensduur en voor de eindberging van nucleair afval, zodat we toekomstige generaties niet met problemen opzadelen. Daarnaast stimuleren we de ontwikkeling van nieuwe technieken, zoals thoriumreactoren en kleine centrales (SMR's).</i>
Voorgestelde tekst:	Om een stabiele CO2-vrije energievoorziening te hebben, kunnen we geen technieken uitsluiten. We stimuleren versnelde ontwikkeling van duurzame hernieuwbare energie zoals waterstof waarbij het bestaande gasnetwerk kan worden gebruikt.
Toelichting:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kernenergie kan niet worden aangemerkt als duurzame energiebron: <ul style="list-style-type: none"> ● a. Is niet hernieuwbaar ● b. Kernafval legt een onverantwoorde last op toekomstige generaties 2. In plaats van kernenergie dient de toepassing en inzet van waterstof intensief te worden gestimuleerd: <ul style="list-style-type: none"> ● a. Daarmee benutten van gedane investeringen in bestaand gasnetwerk ● b. Niet nog zwaardere belasting van bestaande elektrische infrastructuur ● c. Duurzame productie van waterstof op zee met windmolens en benutten bestaand gasnetwerk.

AM1B

Titel van het amendement:	Ruimtelijke ordening Noordzee 1
Naam indiener:	Mattijs Loor
Naam mede-indiener:	Gido ten Dolle, Dennis Weijers
Naam woordvoerder:	Mattijs Loor
Doel: (kiezen)	<i>Wijzigen</i>
Regelnummer vanaf:	177
Regelnummer tot:	180
Huidige tekst:	In de energietransitie moet aandacht zijn voor behoud en versterking van de natuur. We stellen een landelijke norm voor de integratie van natuur bij de ontwikkeling van energie-infrastructuur. Ook in aanbestedingen voor windenergie op zee moet aandacht zijn voor de natuurlijke omgeving.
Voorgestelde tekst:	In de energietransitie moet aandacht zijn voor behoud en versterking van de natuur. We stellen een landelijke norm voor de integratie van natuur bij de ontwikkeling van energie-infrastructuur. Ook in aanbestedingen voor windenergie op zee moet aandacht zijn <i>voor een goede ruimtelijke ordening en een weging van de belangen van energie, transport, voedselvoorziening, recreatie en natuur.</i>
Toelichting:	Op de Noordzee schuren de belangen en de ruimtevraag van energie-opwekking, transport, voedselvoorziening (visserij, maar ook meer toekomstbestendige sea farming), recreatie en natuur. Dit vraagt, net als de inrichting van ons land, om een goede ruimtelijke ordening. We delen de Noordzee met onze buurlanden en moeten we die ruimtelijke ordening samen en op basis van een eenduidige visie gaan vormgeven.

AM1C

Titel van het amendement:	Ruimtelijke ordening Noordzee 2
Naam indiener:	Mattijs Loor
Naam mede-indiener:	Gido ten Dolle, Dennis Weijers, Marisca Zweistra, Annika de Regt
Naam woordvoerder:	Mattijs Loor
Doel: (kiezen)	<i>Wijzigen</i>
Regelnummer vanaf:	191
Regelnummer tot:	192
Huidige tekst:	We introduceren een verenigd transportnetwerk onder de Noordzee dat berekend is op toekomstige aanbouw van windparken en waterstofgeneratoren.
Voorgestelde tekst:	<i>We introduceren een verenigd transportnetwerk onder de Noordzee dat berekend is op toekomstige aanbouw van windparken en waterstofgeneratoren. Samen met de andere landen rond de Noordzee werken we aan een samenhangende ruimtelijke ordening op zee, waarin dit netwerk een plek heeft.</i>
Toelichting:	Op de Noordzee schuren de belangen en de ruimtevraag van energie-opwekking, transport, voedselvoorziening (visserij, maar ook meer toekomstbestendige sea farming), reactie en natuur. Dit vraagt, net als de inrichting van ons land, om een goede ruimtelijke ordening. We delen de Noordzee met onze buurlanden en moeten we die ruimtelijke ordening samen en op basis van een eenduidige visie gaan vormgeven.

AM1D

Titel van het amendement:	Energietransitie faciliteren
Naam indiener:	Marisca Zweistra
Naam mede-indiener:	Annika de Regt, Edward van Aarle
Naam woordvoerder:	Marisca Zweistra
Doel: (kiezen)	<i>Toevoegen</i>
Regelnummer vanaf:	213
Regelnummer tot:	215
Huidige tekst:	Voor perioden met te weinig zon en wind borgen we de leveringszekerheid via afspraken met grote afnemers over flexibel elektriciteitsgebruik en CO2-vrije gascentrales, waar we het gebruik van waterstof normeren
Voorgestelde tekst:	Voor perioden met te weinig of juist te veel elektriciteitsopwekking uit zon en wind borgen we de leveringszekerheid via contractafspraken met zowel kleine als grote afnemers over flexibel elektriciteitsgebruik. We stimuleren het gebruik van batterijen en waterstof als opslag van elektriciteit. Hierdoor vermindert de druk op het elektriciteitsnet en ontstaat op een “vol” net alsnog ruimte voor nieuwe aansluitingen.
Toelichting:	Ontbreekt in de amendementen tot nu toe en in het programma: aandacht voor efficiënter energie- én energienetgebruik door middel van de stimulering van energiemanagementsystemen privé en zakelijk, inclusief nettarieven en dynamische energietarieven die een efficiënter gebruik van duurzaam opgewekte energie stimuleren. In de huidige tekst is de zin over het gebruik van waterstof vaag.

AM1E

Titel van het amendement:	Verduurzaming bedrijventerreinen
Naam indiener:	Gido ten Dolle
Naam mede-indiener:	
Naam woordvoerder:	Gido ten Dolle
Doel: (kiezen)	<i>Wijzigen</i>
Regelnummer vanaf:	525
Regelnummer tot:	526
Huidige tekst:	Voor het MKB blijven we investeren in regelingen als de Energie-investeringsaftrek (EIA) en Versnelde klimaatinvesteringen industrie (VEKI) om de noodzakelijke duurzame transities te realiseren.
Voorgestelde tekst:	Voor het MKB blijven we investeren in regelingen als de Energie-investeringsaftrek (EIA) en Versnelde klimaatinvesteringen industrie (VEKI) om de noodzakelijke duurzame transities te realiseren. <i>Het Rijk vormt samen met de provincies per regio een investeringsfonds van waaruit de verduurzaming van bedrijventerreinen in de regio's kan worden ondersteund.</i>
Toelichting:	Naast de ondersteuning van individuele MKB'ers is het wenselijk dat er vanuit de overheid ook een financiële impuls(regeling) komt om het bedrijventerreinen te helpen verduurzamen. Deze regeling kan de vorm krijgen van een speciaal fonds, dat samen met de provincies kan worden ingevuld en van waaruit actief in concrete business cases ondersteuning geboden kan worden.

AM1F

Titel van het amendement:	Energie-innovatie cluster Arnhem-Nijmegen
Naam indiener:	Gido ten Dolle
Naam mede-indiener:	Dennis Weijers, Joris Brandts, Lonneke Kranendonk, Marisca Zweistra, Alexander van den Berg, Annika de Regt
Naam woordvoerder:	Gido ten Dolle
Doel: (kiezen)	<i>Wijzigen</i>
Regelnummer vanaf:	532
Regelnummer tot:	533
Huidige tekst:	We stimuleren de ontwikkeling van regionale bedrijfs-ecosystemen, zoals het high-tech cluster rond Eindhoven, de food valley in Wageningen, de Med-tech Twente en de hydrogen valley in Noord-Nederland
Voorgestelde tekst:	We stimuleren de ontwikkeling van regionale bedrijfs-ecosystemen, zoals het high-tech cluster rond Eindhoven, <i>het energie-innovatiecluster in de regio Arnhem-Nijmegen</i> , de food valley in Wageningen, de Med-tech Twente en de hydrogen valley in Noord-Nederland.
Toelichting:	In Arnhem-Nijmegen bevindt zich een actief en leidend cluster in Nederland rondom innovaties in de energietransitie (laadpalen, batterij- infrastructuur etc.). Rondom dit cluster werken universiteit, hogescholen (HAN en Van Hall Larenstein), MBO, Alliander, Tennet en het MKB intensief samen.

AM1G

Titel van het amendement:	Creatieve sector als voedingsbodem voor innovatie
Naam indiener:	Mattijs Loor
Naam mede-indiener:	Dennis Weijers, Lonneke Kranendonk
Naam woordvoerder:	Mattijs Loor
Doel: (kiezen)	<i>Toevoegen</i>
Regelnummer vanaf:	Na regel 646
Regelnummer tot:	
Huidige tekst:	-
Voorgestelde tekst:	<p>Toevoegen bullet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>We versterken de economische en maatschappelijke positie van de creatieve sector (kunst, ontwerp en creatieve dienstverlening) als cruciale voedingsbodem voor nieuwe, innovatieve ideeën.</i>
Toelichting:	<p>De creatieve sector in de brede zin is een voedingsbodem voor nieuwe ideeën. Waar we technologische innovatie en wetenschappelijk onderzoek koesteren om nieuwe kennis te ontwikkelen, is de ideeënrijkdom van de creatieve sector minstens zo waardevol om tot nieuwe inzichten en daarmee innovaties te komen.</p>

AM1H

Titel van het amendement:	Ook praktisch onderwijs en onderzoek
Naam indiener:	Mattijs Loor
Naam mede-indiener:	Dennis Weijers, Lonneke Kranendonk, Annika de Regt, Alexander van den Berg
Naam woordvoerder:	Mattijs Loor
Doel: (kiezen)	<i>Wijzigen</i>
Regelnummer vanaf:	658
Regelnummer tot:	660
Huidige tekst:	De Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen (ROMs) ontsluiten de innovatiekracht van diverse gebieden, waarbij aandacht is voor de keten, goede werkgelegenheid en samenwerking tussen bedrijfsleven, universiteiten en overheid. Waar nodig verbeteren we de slagkracht van de ROMs.
Voorgestelde tekst:	De Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen (ROMs) ontsluiten de innovatiekracht van diverse gebieden, waarbij aandacht is voor de keten, goede werkgelegenheid en samenwerking tussen bedrijfsleven, <i>onderwijs- en onderzoeksinstellingen</i> en overheid. Waar nodig verbeteren we de slagkracht van de ROMs.
Toelichting:	In de regionale netwerken tussen overheid, bedrijfsleven en onderwijs, zijn MBO en HBO zeer van belang. Hun betekenis in praktisch onderwijs én onderzoek wordt elders in het programma goed onderkend, alleen op deze plek werden enkel de 'universiteiten' genoemd.

Hoofdstuk 2 – Een energieke basis: Wonen, zorg en bestaanszekerheid

Pg.33-66, regels 902-2307.

AM2A

Titel van het amendement:	Ook belemmeringen vanuit Den Haag wegnemen
Naam indiener:	Mattijs Loor
Naam mede-indieners:	Joris Brandts, Dennis Weijers, Annika de Regt
Naam woordvoerder:	Mattijs Loor
Doel: (kiezen)	<i>Wijzigen</i>
Regelnummer vanaf:	945
Regelnummer tot:	946
Huidige tekst:	Woningdeling moet gemakkelijker worden. Belemmeringen vanuit gemeenten, woningcorporaties en hypotheekverstrekkers moeten worden weggenomen.
Voorgestelde tekst:	Woningdeling moet gemakkelijker worden. Belemmeringen vanuit <i>wetgeving en bij</i> gemeenten, woningcorporaties en hypotheekverstrekkers moeten worden weggenomen.
Toelichting:	Ook landelijke wetgeving hindert soms woningdelen. Bijvoorbeeld de participatiewet maakt het delen van een woning vanuit het perspectief van huurders of eigenaars onaantrekkelijk of op zijn minst een risico. Ook die belemmeringen moeten we wegnemen.

AM2B

Titel van het amendement:	Gemengde VvE's verduurzamen
Naam indiener:	Mattijs Loor
Naam mede-indiener:	
Naam woordvoerder:	Mattijs Loor
Doel: (kiezen)	<i>Toevoegen</i>
Regelnummer vanaf:	Na regel 1033
Regelnummer tot:	
Huidige tekst:	-
Voorgestelde tekst:	<p>Toevoegen:</p> <p><i>Voor verenigingen van eigenaren nemen we juridische en praktische drempels weg, die verduurzaming moeilijk maken. Eigenaar-bewoners in een VvE mogen bij verduurzaming niet worden afgeremd door regelgeving gericht op verhurende eigenaren in hetzelfde gebouw.</i></p>
Toelichting:	<p>Gemengde VvE's, bestaande uit huur- en koopwoningen, zijn lastig te verduurzamen. Dit komt omdat regelingen niet altijd passen voor zowel bewoner-eigenaars als verhuurders. Bij het aanpassen van regelgeving moeten we hier oog voor hebben, zodat enerzijds verhuurders worden gedwongen (staat goed in het programma) waar nodig, maar anderzijds bewoner-eigenaars geen hinder ondervinden van het feit dat sommige woningen in hun gebouw worden verhuurd.</p>

AM2C

Titel van het amendement:	Geen leeftijdseis voor mantelzorgcombinatiewoning
Naam indiener:	Annika de Regt
Naam mede-indiener:	Dennis Weijers, Edward van Aarle
Naam woordvoerder:	Annika de Regt
Doel: (kiezen)	<i>Wijzigen</i>
Regelnummer vanaf:	1067
Regelnummer tot:	1070
Huidige tekst:	Om snel meer zorgwoningen te realiseren moeten woningcorporaties de komende jaren grondgebonden woningen splitsen tot combinatiewoningen. Van twee woningen kunnen drie wooneenheden worden gemaakt die gecombineerd kunnen worden bewoond door ouderen en mantelzorgers. D66 wil per jaar 5.000 van deze combinatiewoningen realiseren.
Voorgestelde tekst:	Om snel meer zorgwoningen te realiseren moeten woningcorporaties de komende jaren grondgebonden woningen splitsen tot combinatiewoningen. Van twee woningen kunnen drie wooneenheden worden gemaakt die gecombineerd kunnen worden bewoond door <i>mensen met een zorgbehoefte</i> en hun mantelzorgers. D66 wil per jaar 5.000 van deze combinatiewoningen realiseren.
Toelichting:	Ook bij jongere mensen met een zorgbehoefte komt mantelzorg vaak voor. Juist in deze groep is de zorgbehoefte vaak langdurig aanwezig. Door aan de toewijzing van combinatiewoningen geen leeftijdseis of categorie "ouderen" te verbinden, wordt deze voorziening toegankelijk voor iedereen die in hogere mate mantelzorg krijgt en wordt leeftijdsdiscriminatie tegengegaan.

AM2D

Titel van het amendement:	Dubbel vermeld: combinatiewoningen
Naam indiener:	Annika de Regt
Naam mede-indiener:	Alexander van den Berg
Naam woordvoerder:	Annika de Regt
Doel: (kiezen)	<i>Schrappen</i>
Regelnummer vanaf:	1074
Regelnummer tot:	1077
Huidige tekst:	Om snel meer zorgwoningen te realiseren moeten woningcorporaties de komende jaren grondgebonden woningen splitsen tot combinatiewoningen. Van twee woningen kunnen drie wooneenheden worden gemaakt die gecombineerd kunnen worden bewoond door ouderen en mantelzorgers.
Voorgestelde tekst:	-
Toelichting:	Hier staat per abuis dezelfde tekst als bij 1067-1070.

AM2E

Titel van het amendement:	Meervoudig ruimtegebruik
Naam indiener:	Mattijs Loor
Naam mede-indiener:	Gido ten Dolle, Annika de Regt
Naam woordvoerder:	Mattijs Loor
Doel: (kiezen)	<i>Toevoegen</i>
Regelnummer vanaf:	Na regel 1134
Regelnummer tot:	
Huidige tekst:	-
Voorgestelde tekst:	<p>Toevoegen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Op bestaande bedrijventerreinen en in de nieuwe bedrijfsclusters verplichten we efficiënt en meervoudig ruimtegebruik. Bijvoorbeeld door parkeerruimte onder gebouwen, of groen en energieopwekking op gebouwen. Zo houden we de ruimtebehoefte zo veel mogelijk beperkt en zijn ook bedrijventerreinen meer natuurinclusief.</i>
Toelichting:	<p>Grote distributiecentra, datacenters en andere uitbreidingen van bedrijfsbebouwing zijn soms noodzakelijk. Naast dat we eisen stellen aan de inpassing en het ontwerp daarvan (regels 1131 t/m 1134) moeten we ook de vraag naar extra ruimte zo veel mogelijk beperken en ruimte waar mogelijk dubbel benutten.</p>

AM2F

Titel van het amendement:	Armoedeval tegengaan
Naam indiener:	Mattijs Loor
Naam mede-indiener:	Dennis Weijers, Carolien Zwijnepoel, Annika de Regt, Edward van Aarle
Naam woordvoerder:	Mattijs Loor
Doel: (kiezen)	<i>Toevoegen</i>
Regelnummer vanaf:	Na regel 1178
Regelnummer tot:	
Huidige tekst:	-
Voorgestelde tekst:	<p>Toevoegen:</p> <p><i>We maken het mogelijk dat gemeentelijke kwijtscheldingen en armoederegelingen bij een oplopend inkomen geleidelijk worden afgebouwd, zodat een armoedeval bij toename van inkomen wordt voorkomen.</i></p>
Toelichting:	<p>Op dit moment zijn er harde grenzen aan bijvoorbeeld tot welk inkomen de gemeente kwijtschelding van belastingen mag geven. Met de toename van regelingen (lokaal en landelijk) die de minima ondersteunen, ontstaat een nieuwe groep huishoudens die moeilijk kan rondkomen: net boven de grens van de groepen die gesteund worden. Inwoners die net iets meer gaan verdienen, houden per saldo minder over, maar hebben geen recht op financiële steun. Natuurlijk heeft D66 met de verzilverbare heffingskorting een maatregel die beter helpt. Tot die er is, is ook de ruimte voor een meer geleidelijke afbouw van steun aan minima van belang.</p>

AM2G

Titel van het amendement:	Zorgplicht zorginstellingen bij afwijzen zorgvraag
Naam indiener:	Annika de Regt
Naam mede-indiener:	Edward van Aarle
Naam woordvoerder:	Annika de Regt
Doel: (kiezen)	<i>Toevoegen</i>
Regelnummer vanaf:	1600
Regelnummer tot:	
Huidige tekst:	-
Voorgestelde tekst:	Mensen met een zorgvraag worden regelmatig afgewezen door ziekenhuizen of zorginstellingen omdat er geen plaats (meer) voor ze is of omdat zij niet aan de strengere criteria voor deze instelling of specialisatie voldoen. Zij voelen zich te vaak van het kastje naar de muur gestuurd en huisartsen staan te vaak met hun rug tegen de muur. D66 wil dat wie de zorgvraag afwijst, verplicht wordt om de zorgvrager dit schriftelijk toe te lichten en deze daarbij zo concreet als mogelijk te informeren over de weg naar een geschikte, beschikbare zorgverlener. Dit past binnen de ingezette koers op meer onderlinge samenwerking uit het Integraal Zorgakkoord.
Toelichting:	Afwijzing vanwege oplopende wachtlijsten, behoren tot een (financieel) onaantrekkelijke patiëntenpopulatie, te oud of te jong zijn, te ver weg wonen of te complex zijn. Het komt steeds vaker voor met de toenemende druk op de zorg. Patiënten raken verdwaald en voelen zich niet geholpen, huisartsen hebben de kennis en tijd niet om het op te lossen. Een zorgplicht tot afwijzen met schriftelijke uitleg en weg wijzen of doorverwijzen, haalt het probleem weg bij patiënt en huisarts en stimuleert betere samenwerking tussen zorginstellingen.

AM2H

Titel van het amendement:	Gemeenten in de regio om de jeugdhulp écht integraal laten maken. Vanaf het begin, domeinoverstijgend, efficiënt en effectief.
Naam indiener:	Edward van Aarle
Naam mede-indieners:	Annika de Regt
Naam woordvoerder:	Edward van Aarle
Doel: (kiezen)	<i>Wijzigen</i>
Regelnummer vanaf:	1640
Regelnummer tot:	1643
Huidige tekst:	<ul style="list-style-type: none"> • Gemeenten moeten voldoende geld hebben om de jeugdzorg goed te kunnen regelen. Daarom gaan we samen met gemeenten aan de slag gaan met de Hervormingsagenda om de jeugdzorg toekomstbestendig te maken.
Voorgestelde tekst:	<ul style="list-style-type: none"> • Gemeenten moeten voldoende geld hebben om de jeugdzorg goed te kunnen regelen, of het nu gaat om lichte, beginnende problematiek of zware, intensieve, meervoudige, complexe. Daarom gaan we samen met gemeenten aan de slag gaan met de Hervormingsagenda, het SER-advies Jeugdzorg-Van systemen naar mensen en het rapport Met Andere Ogen (van kwartiermaker René Peeters) om gemeenten in staat te stellen de jeugdzorg daadwerkelijk integraal te maken. In verbinding tussen de domeinen of leefgebieden waar een kind mee te maken heeft. • Daar waar relevant, in verbinding met de andere onderdelen van het sociaal domein: kinderopvang, passend onderwijs jeugdgezondheidszorg jeugd- en jongerenwerk, schuldhulpverlening en arbeidsmarktondersteuning. • Gemeenten worden krachtig gestimuleerd om die domeinoverstijgende, integrale samenwerking zodanig te faciliteren dat alle betrokkenen (inclusief de jeugdigen, ouders) steeds samenwerken op basis van een onpartijdig tot stand gebrachte gedeelde visie op - en inzicht in - de situatie: de brede blik.
Toelichting:	<p>Zo past deze ambitie niet alleen minder ambigu bij de Hervormingsagenda, maar ook naadloos bij de twee andere, heldere, gezaghebbende beleidsanalyses van de jeugdzorgcrisis: het SER-advies en het MAO-rapport. En, heel belangrijk voor de interne consistentie van dit verkiezingsprogramma, ook bij de analoge zorgsituaties in dit D66-verkiezingsprogramma's zelf: 1502-1505, 1517-1519, 1557-1561, 2076-2079, 2121-2126. Tenslotte refereert de hier voorgestelde tekst aan dezelfde onderwijs-zorg-relatie als regels 2509-2512.</p>

	<p>Hier bekeken vanuit de thuissituatie i.p.v de schoolsituatie. De daar genoemde professionals zouden prima in een Stevig lokaal team passen, of daarmee integraal kunnen samenwerken op basis van een gedeelde visie.</p>
--	---

AM2I

Titel van het amendement:	Minder eigen risico, lasten delen
Naam indiener:	Mattijs Loor
Naam mede-indieners:	Dennis Weijers, Carolien Zwijnepoel, Annika de Regt
Naam woordvoerder:	Mattijs Loor
Doel: (kiezen)	<i>Wijzigen</i>
Regelnummer vanaf:	1848
Regelnummer tot:	1851
Huidige tekst:	<p>We bevriezen het eigen risico op €385.</p> <p>De afgelopen periode zijn stappen gezet om het eigen risico slimmer in te richten. In plaats van direct het volledig eigen risico van €385 per jaar kwijt te zijn, geldt nu dat voor diverse behandelingen maximaal €150 wordt geïnd. De komende jaren verbeteren we dit systeem.</p>
Voorgestelde tekst:	<p><i>We verlagen het eigen risico tot €200. De kosten van deze verlaging worden via de premies door alle Nederlanders gedeeld.</i></p> <p>De afgelopen periode zijn stappen gezet om het eigen risico slimmer in te richten. In plaats van direct het volledig eigen risico kwijt te zijn, geldt nu dat voor diverse behandelingen maximaal €150 wordt geïnd. De komende jaren verbeteren we dit systeem.</p>
Toelichting:	<p>Met name voor mensen met een chronische aandoening, die al een stapeling van kosten hebben en ieder jaar het volledige eigen risico betalen, is het bedrag van 385 euro erg hoog. Ook mijden mensen noodzakelijke zorg door de hoogte van het bedrag. Dat leidt later tot hogere kosten. Uit onderzoek blijkt dat het huidige eigen risico ongelijkheid vergroot.</p> <p>Het eigen risico heeft tot doel om onnodige zorgvragen te voorkomen. Hiervoor volstaat een lager eigen risico. Een verlaging slaat een gat in de financiering van de gezondheidszorg. Het is redelijk deze kosten via de premie over alle Nederlanders te delen.</p>

AM2J

Titel van het amendement:	Inkomensafhankelijke bijdrage Wlz en Wmo beperken tot inkomen zorgvrager
Naam indiener:	Annika de Regt
Naam mede-indiener:	Edward van Aarle
Naam woordvoerder:	Annika de Regt
Doel: (kiezen)	<i>Wijzigen</i>
Regelnummer vanaf:	1855
Regelnummer tot:	1861
Huidige tekst:	<ul style="list-style-type: none"> • D66 wil een inkomensafhankelijke eigen bijdrage vragen van mensen die wijkverpleging ontvangen, om meer aansluiting te hebben bij de Wet langdurige zorg. • De Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) stelt de zorgbehoefte expliciet centraal. D66 wil dat kwetsbaren de zorg krijgen die zij nodig hebben, maar ook dat gemeenten aan die zorgbehoefte kunnen voldoen. De financiering van de Wmo moet worden herbezien. Wij vinden een inkomensafhankelijk gedeelte in de eigen betaling voor de Wmo gerechtvaardigd. Kwetsbare ouderen met een laag inkomen willen we op deze manier zoveel mogelijk ontzien.
Voorgestelde tekst:	<ul style="list-style-type: none"> • D66 wil een inkomensafhankelijke eigen bijdrage vragen van mensen die wijkverpleging ontvangen, om meer aansluiting te hebben bij de Wet langdurige zorg. • De Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) stelt de zorgbehoefte expliciet centraal. D66 wil dat kwetsbaren de zorg krijgen die zij nodig hebben, maar ook dat gemeenten aan die zorgbehoefte kunnen voldoen. De financiering van de Wmo moet worden herbezien. Wij vinden een inkomensafhankelijk gedeelte in de eigen betaling voor de Wmo gerechtvaardigd. Kwetsbare ouderen met een laag inkomen willen we op deze manier zoveel mogelijk ontzien. • De inkomensafhankelijke bijdrage voor de Wlz en de Wmo wordt gebaseerd op het inkomen van de zorgvrager. Het inkomen van partners, kinderen en andere huisgenoten wordt in de berekening van de bijdrage niet meegewogen.
Toelichting:	Als iemand die zorg uit de Wmo of de Wlz ontvangt gaat samenwonen, vervallen Wmo-voorzieningen zoals huishoudelijke hulp en wordt van de partner mantelzorg verwacht. Dit kan een belemmering voor het gaan of blijven samenwonen zijn. Door bij de berekening van de eigen bijdrage het inkomen van de partner buiten beschouwing te laten, wordt voorkomen dat de partner ook de kosten van de hogere eigen bijdrage op zich moet

	nemen. Daarmee wordt het ontstaan van een extra belemmering om samen te wonen voorkomen.
--	--

AM2K

Titel van het amendement:	Gezonde en duurzame keuze
Naam indiener:	Marjolijn Bragt
Naam mede-indiener:	
Naam woordvoerder:	Marjolijn Bragt
Doel: (kiezen)	<i>Wijzigen</i>
Regelnummer vanaf:	2006
Regelnummer tot:	2007
Huidige tekst:	D66 wil de gezonde keuze de gemakkelijke keuze maken.
Voorgestelde tekst:	D66 wil de <i>gezonde en duurzame</i> keuze de gemakkelijke keuze maken.
Toelichting:	Het is belangrijk om consequent uit te dragen dat duurzaamheid en gezondheid hand in hand moeten gaan.

AM2L

Titel van het amendement:	Alcohol: van gewoonte naar bewuste keuze
Naam indiener:	Annika de Regt
Naam mede-indiener:	Dennis Weijers
Naam woordvoerder:	Annika de Regt
Doel: (kiezen)	<i>Toevoegen</i>
Regelnummer vanaf:	2024
Regelnummer tot:	
Huidige tekst:	-
Voorgestelde tekst:	We beperken de verkoop van alcohol stapsgewijs en werken toe naar het stopzetten van de verkoop van alcohol in supermarkten en het toewijzen van verkoopvergunningen aan speciaalzaken. Als eerste stap naar bewuster alcoholgebruik voeren we een verplichte vermelding op het product in van de bewezen risico's en gevolgen van alcoholgebruik. Zo wordt alcoholgebruik een bewustere keuze en wordt gezondheidsschade, alcoholmisbruik en verslaving afgeremd.
Toelichting:	De cijfers van het Trimbos Instituut, Spoedeisende Hulp en de Gezondheidsraad zijn helder over de impact van verslaving, alcoholgerelateerde incidenten (verkeersongevallen, geweld, ongelukken in en om huis) en gezondheidsschade. Alcohol als gewoonte levert schade op voor onszelf en onze omgeving, terwijl zeer incidenteel gebruik weinig schade geeft. Om van "gewoontedrinken" naar "gelegenheddrinken" te gaan, is het nodig dat alcohol mensen niet meer bij de dagelijkse boodschappen hoort, maar een bewuste keuze wordt.

AM2M

Titel van het amendement:	Advies voor gezonde voeding voor kinderen
Naam indiener:	Marjolijn Bragt
Naam mede-indiener:	
Naam woordvoerder:	Marjolijn Bragt
Doel: (kiezen)	<i>Schrappen</i>
Regelnummer vanaf:	2084
Regelnummer tot:	2086
Huidige tekst:	Bij een gezonde start van het leven hoort ook gezonde voeding. We ondersteunen ouders met het maken van gezonde keuzes voor hun kinderen, <i>bijvoorbeeld door aandacht voor gezonde kinder- en babyproducten zonder toegevoegde zoetstoffen.</i>
Voorgestelde tekst:	Bij een gezonde start van het leven hoort ook gezonde voeding. We ondersteunen ouders met het maken van gezonde keuzes voor hun kinderen.
Toelichting:	Een gezond dieet voor kinderen is belangrijk en daar moeten ouders goed bij geholpen worden met advies. Het is echter niet wenselijk om aandacht of advies over specifieke producten te geven, aangezien versbereid voedsel voor kinderen de norm zou moeten zijn.

AM2N

Titel van het amendement:	Concreet maken hoe we woningen willen splitsen
Naam indiener:	Mattijs Loor
Naam mede-indiener:	Joris Brandts
Naam woordvoerder:	Mattijs Loor
Doel: (kiezen)	<i>Wijzigen</i>
Regelnummer vanaf:	2111
Regelnummer tot:	2114
Huidige tekst:	Naast nieuwbouw moeten bestaande woningen kunnen worden aangepast. Deze opgave ligt niet alleen bij de woningcorporaties maar ook bij gemeenten, projectontwikkelaars en investeerders. Voor ouderen (55+) moeten leeftijdsgebonden beperkingen van financieringsmogelijkheden voor de aanpassing van hun woning worden weggenomen.
Voorgestelde tekst:	Naast nieuwbouw moeten bestaande woningen kunnen worden aangepast. Deze opgave ligt niet alleen bij de woningcorporaties maar ook bij gemeenten, projectontwikkelaars en investeerders. <i>Het splitsen van woningen in een levensloopbestendige benedenwoning en een startersappartement gaan we stimuleren.</i> Voor ouderen (55+) moeten leeftijdsgebonden beperkingen van financieringsmogelijkheden voor de aanpassing van hun woning worden weggenomen.
Toelichting:	Woningsplitsing wordt vaak gezien als een probleem: eindeloos veel kleine hokjes van matige kwaliteit. Om concreet te maken hoe woningsplitsing ook een noodzakelijke verbetering met zich mee kan brengen, is het goed om deze vorm van splitsing expliciet te noemen. Omdat veel gemeentes huiverig zijn voor woningsplitsing, is beleid nodig dat dit daadwerkelijk stimuleert.

Hoofdstuk 3 – Een energieke maatschappij: Onderwijs, wetenschap en radicale gelijkwaardigheid

Pg.67-94, regels 2308-3445.

AM3A

Naam indiener:	Lonneke Kranendonk
Naam mede-indiener:	
Naam woordvoerder:	Lonneke Kranendonk
Doel:	<i>Wijzigen</i>
Regelnummer vanaf:	Regelnummer 2332
Regelnummer tot:	Regelnummer 2335
Huidige tekst:	We werken toe naar kinderopvang als publieke voorziening, net zoals basisscholen en middelbare scholen dat zijn. Dat is onze stip op de horizon: vijf dagen kinderopvang per week als gratis voorziening voor alle kinderen van 0 jaar tot en met 12 jaar, aansluitend op het ouderschapsverlof.
Voorgestelde tekst:	<i>We onderzoeken de voor- en nadelen van kinderopvang als publieke voorziening en we onderzoeken hoe de transitie van de huidige situatie (met particuliere bedrijven en stichtingen) kan worden gerealiseerd. Onze stip op de horizon is: vijf dagen kinderopvang per week als gratis voorziening voor alle kinderen van 0 jaar tot en met 12 jaar, aansluitend op het ouderschapsverlof.</i>
Toelichting:	We moeten kunnen garanderen dat kinderopvang als publieke voorziening beter is (in kwaliteit/capaciteit etc.) en we moeten vooraf zicht hebben op de haalbaarheid van de transitie. Verwachten we bijv. dat werknemers van huidige kinderopvangaanbieders overstappen naar nieuwe publieke organisaties? Hoe gaat het met de huisvesting (koop/huurcontracten)? Komt er een regeling voor het opkopen van kinderopvangbedrijven zoals nu voor de boeren? Etc.

AM3B

Titel van het amendement:	Consequent zijn over gemengde scholen
Naam indiener:	Mattijs Loor
Naam mede-indieners:	Dennis Weijers, Carolien Zwijnepoel, Lonneke Kranendonk, Marisca Zweistra, Annika de Regt, Edward van Aarle
Naam woordvoerder:	Mattijs Loor
Doel: (kiezen)	<i>Wijzigen</i>
Regelnummer vanaf:	2429
Regelnummer tot:	2432
Huidige tekst:	Voor sommige kinderen is het op twaalfjarige leeftijd duidelijk dat ze heel praktisch of heel academisch gericht zijn. Voor deze kinderen moet het mogelijk blijven om een gerichter leerpad te volgen, maar bij voorkeur wel in samenwerking met brede scholengemeenschappen. Zodat ook deze leerlingen in contact blijven met een brede groep leeftijdsgenoten.
Voorgestelde tekst:	Voor sommige kinderen is het op twaalfjarige leeftijd duidelijk dat ze heel praktisch of heel academisch gericht zijn. Voor deze kinderen moet het mogelijk blijven om een gerichter leerpad te volgen. <i>Een dergelijk leerpad is dan een onderdeel van een brede scholengemeenschap</i> , zodat ook deze leerlingen in contact blijven met een brede groep leeftijdsgenoten.
Toelichting:	In de tekst boven dit fragment en in de laatste zin van het fragment zelf, zijn we heel duidelijk over ons doel: alle kinderen in contact brengen met een diverse groep leeftijdsgenoten. Dat is een goede en belangrijke keuze in ons programma. Met de zinsnede “bij voorkeur” zwakken we dat af. We zetten de deur open naar een tweedeling tussen brede scholengemeenschap voor heel veel kinderen en aparte gymnasia en praktijkscholen voor enkelen. Door de tekst iets aan te scherpen, blijft maatwerk mogelijk voor die kinderen die dat nodig hebben, maar blijft onze bedoeling overeind.

AM3C

Titel van het amendement:	Niet alle scholen zijn hetzelfde
Naam indiener:	Mattijs Loor
Naam mede-indiener:	Lonneke Kranendonk, Annika de Regt
Naam woordvoerder:	Mattijs Loor
Doel: (kiezen)	<i>Wijzigen</i>
Regelnummer vanaf:	2544
Regelnummer tot:	2547
Huidige tekst:	Nieuwe schoolgebouwen voldoen aan hoge klimaatdoelstellingen en zijn toegankelijk voor iedereen. Ook geven ze ruimte voor een combinatie met kinderopvang, de rijke schooldag, praktijkgericht onderwijs en brede middelbare scholen. Hiervoor komt er een duidelijk pakket aan eisen aan schoolgebouwen.
Voorgestelde tekst:	Nieuwe schoolgebouwen voldoen aan hoge klimaatdoelstellingen en zijn toegankelijk voor iedereen. Ook geven ze ruimte voor een combinatie met kinderopvang, de rijke schooldag, praktijkgericht onderwijs en brede middelbare scholen. Hiervoor komt er een duidelijk pakket aan eisen aan schoolgebouwen, <i>waarbij er ruimte blijft bestaan voor een diversiteit aan schoolgebouwen, passend bij uiteenlopende visies en vormen van onderwijs.</i>
Toelichting:	De tekst zou de indruk kunnen wekken dat het Rijk gaat bepalen hoe scholen eruitzien. Dat doet geen recht aan de grote diversiteit aan onderwijsvisies en lesvormen en kan een rem zijn voor innovatie. Het is goed als het Rijk duidelijke minimumeisen stelt, maar daarnaast moeten we de verschillen koesteren.

AM3D

Titel van het amendement:	Evenwichtig religieus onderwijs
Naam indiener:	Dennis Weijers
Naam mede-indiener:	Lonneke Kranendonk, Marisca Zweistra
Naam woordvoerder:	Dennis Weijers
Doel: (kiezen)	<i>Toevoegen</i>
Regelnummer vanaf:	Na regel 2592
Regelnummer tot:	
Huidige tekst:	-
Voorgestelde tekst:	Om wederzijds begrip en respect tussen godsdiensten te bevorderen gaan alle middelbare scholen alleen neutrale godsdienstles geven, waar leerlingen kennis maken met verschillende religies, levensbeschouwingen en culturen. Hiervoor is aanpassing van Grondwetsartikel 23, lid 6 nodig.
Toelichting:	Onderwijs met een eenzijdige focus op een enkele levensbeschouwing of religie leidt tot onnodige segregatie op jonge leeftijd en een gebrek aan wederzijds respect. Bovendien horen kinderen op school vooral zichzelf sociaal te ontwikkelen en basisvaardigheden te leren. Eenzijdig religieus onderwijs draagt hier niet aan bij, ook omdat het voor kinderen de lijn vervaagt tussen enerzijds basisvaardigheden en basisnormen- en waarden en anderzijds subjectieve geloofsovertuigingen. Door neutrale godsdienstles te verplichten krijgen leerlingen meer begrip voor andere culturen en kunnen ze met een meer volledig beeld naar hun eigen levensbeschouwelijke overtuiging kijken.

AM3E

Titel van het amendement:	Betere compensatie voor de pechgeneratie
Naam indiener:	Dennis Weijers
Naam mede-indiener:	Annika de Regt
Naam woordvoerder:	Dennis Weijers
Doel: (kiezen)	<i>Toevoegen</i>
Regelnummer vanaf:	Na regel 2659
Regelnummer tot:	
Huidige tekst:	-
Voorgestelde tekst:	Studenten die onder het leenstelsel hebben gestudeerd krijgen een extra compensatie: per jaar dat iemand onder het leenstelsel heeft gestudeerd, krijgt een student €1500, tot een maximum van €6000. Waar mogelijk wordt dit bedrag gekort op de studieschuld.
Toelichting:	Studenten die onder het leenstelsel hebben gestudeerd hebben veel geld misgelopen ten opzichte van de generatie daarvoor en daarna: tussen de €4800 en €13700, afhankelijk van of een student in- of uitwonend was. De compensatie van maximaal €1300 die door de vorige regering is opgezet komt dus niet in de buurt van een eerlijke compensatie, zeker als je de gevolgen voor de mentale gezondheid van extra werkdruk en financiële problemen meerekent. Door deze studenten extra te compenseren kunnen ze hun schulden eerder aflossen en daardoor eerder hun geld weer investeren in de samenleving.

AM3F

Titel van het amendement:	Onderzoek (tekstuele correctie)
Naam indiener:	Mattijs Loor
Naam mede-indiener:	Marisca Zweistra
Naam woordvoerder:	Mattijs Loor
Doel: (kiezen)	<i>Wijzigen</i>
Regelnummer vanaf:	2816
Regelnummer tot:	2817
Huidige tekst:	We verweven onderzoek en onderwijs in alle vormen van het vervolgonderwijs. We hebben meer aandacht voor praktijkgericht onderwijs in mbo en hbo.
Voorgestelde tekst:	We verweven onderzoek en onderwijs in alle vormen van het vervolgonderwijs. We hebben meer aandacht voor praktijkgericht <i>onderzoek</i> in mbo en hbo.
Toelichting:	Dit blok gaat over onderzoek. Het is goed om daar ook het praktijkgerichte onderzoek (waaronder ontwerpend onderzoek) in het MBO en HBO te benoemen, omdat het van groot belang is voor een innovatieve economie. Nu staat er echter, waarschijnlijk per abuis, het woord 'onderwijs'.

AM3G

Titel van het amendement:	Landelijk dekkend netwerk culturele instellingen
Naam indiener:	Gido ten Dolle
Naam mede-indiener:	Dennis Weijers, Lonneke Kranendonk
Naam woordvoerder:	Gido ten Dolle
Doel: (kiezen)	<i>Toevoegen</i>
Regelnummer vanaf:	2846
Regelnummer tot:	2847
Huidige tekst:	We stimuleren samenwerking tussen gemeenten, de provincies en het Rijk om tot een coherent cultuurbeleid te komen.
Voorgestelde tekst:	We stimuleren samenwerking tussen gemeenten, de provincies en het Rijk om tot een coherent cultuurbeleid te komen, <i>met een landelijk dekkend netwerk van cultuurinstellingen die toegankelijk zijn vanuit alle regio's in Nederland.</i>
Toelichting:	Culturele instellingen bepalen uiteindelijk of een beleid succesvol uitgerold kan worden. Belangrijk is dat heel Nederland makkelijk toegang heeft tot deze instellingen, en dat vraagt om een goede aanwezigheid van culturele instellingen in alle regio's van ons land.

AM3H

Titel van het amendement:	Een andere landelijke financiering van cultuur
Naam indiener:	Mattijs Loor
Naam mede-indiener:	
Naam woordvoerder:	Mattijs Loor
Doel: (kiezen)	<i>Toevoegen</i>
Regelnummer vanaf:	Na regel 2852
Regelnummer tot:	
Huidige tekst:	-
Voorgestelde tekst:	<p>Toevoegen:</p> <p><i>We onderzoeken een stelsel van cultuurfinitanciering dat uitgaat van langlopende, samen met de sector te ontwikkelen programma's met artistieke en maatschappelijke doelen. Instellingen kunnen op basis van deze programma's subsidie ontvangen. We voorkomen hierbij dat op hetzelfde moment alle middelen opnieuw worden verdeeld. Op deze manier zorgen we dat de inhoud leidend is voor de subsidieverstrekking en voorkomen we dat instellingen na enkele jaren het risico lopen alle financiering te verliezen.</i></p> <p>En verplaatsen regels 2861 t/m 2863 naar na bovenstaande toevoeging:</p> <p><i>Instellingen die al jaren in de basisinfrastructuur zitten, krijgen een vaste subsidierelatie. In ruil dragen zij een grotere verantwoordelijkheid en solidariteitsbijdrage binnen de sector richting nieuwe initiatieven.</i></p>
Toelichting:	<p>Het programma doet één belangrijke uitspraak over de culturele basisinfrastructuur: sommige instellingen wordt een vaste subsidierelatie toegezegd. De huidige BIS kampt echter met nog een aantal problemen, waaronder:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Een structuur die erg uitgaat van de instellingen en minder van de inhoud - Iedere periode een complete herziening van wie financiering krijgt <p>Deze zijn, zeker in combinatie met de bestaande tekst over vaste subsidies, mogelijk oplosbaar met een meer inhoudelijk gedreven subsidiestelsel dat uitgaat van langere programma's. Dat verdient onze aandacht. Uiteraard moet deze manier van werken eenvoudig en op basis van vertrouwen worden vormgegeven (regels 2845 t/m 2852).</p>

AM31

Titel van het amendement:	Middelen voor fair pay: ook bij gemeentes en provincies
Naam indiener:	Mattijs Loor
Naam mede-indiener:	
Naam woordvoerder:	Mattijs Loor
Doel: (kiezen)	<i>Wijzigen</i>
Regelnummer vanaf:	2876
Regelnummer tot:	2877
Huidige tekst:	We stellen fair pay overal verplicht als subsidievoorwaarde en stellen daarvoor de middelen beschikbaar. Zo werken we ook aan professionalisering van de sector.
Voorgestelde tekst:	We stellen fair pay overal verplicht als subsidievoorwaarde en stellen daarvoor de middelen beschikbaar, <i>ook via gemeentes en provincies waar deze verplichting doorwerkt</i> . Zo werken we ook aan professionalisering van de sector.
Toelichting:	Het woord "overal" suggereert terecht dat dit ook voor de decentrale overheden geldt. Dat betekent echter wel dat ook daar de middelen beschikbaar moeten worden gesteld. Om te voorkomen dat het invoeren van fair pay leidt tot minder cultureel programma, zal er ook bij gemeentes en provincies geld bij moeten.

AM3J

Titel van het amendement:	Meer prioriteit voor cultuur mag best!
Naam indiener:	Mattijs Loor
Naam mede-indiener:	Dennis Weijers, Alexander van den Berg
Naam woordvoerder:	Mattijs Loor
Doel: (kiezen)	<i>Wijzigen</i>
Regelnummer vanaf:	2889
Regelnummer tot:	2890
Huidige tekst:	Cultuuronderwijs krijgt op elke school dezelfde prioriteit.
Voorgestelde tekst:	Cultuuronderwijs krijgt op <i>alle scholen</i> prioriteit.
Toelichting:	De oorspronkelijke tekst suggereert een gelijke prioriteit op alle scholen. Dat zou betekenen dat scholen niet langer extra prioriteit aan cultuur kunnen geven, als dat bij hun profiel past. Dat lijkt me niet de bedoeling. Met de wijziging wordt duidelijk dat we prioriteit willen geven aan cultuur op alle scholen, zonder daarbij een bovengrens te willen stellen.

AM3K

Titel van het amendement:	Opvangplekken voor ouders, ongeacht gender
Naam indiener:	Annika de Regt
Naam mede-indiener:	Dennis Weijers, Edward van Aarle
Naam woordvoerder:	Annika de Regt
Doel: (kiezen)	<i>Wijzigen</i>
Regelnummer vanaf:	3145
Regelnummer tot:	3146
Huidige tekst:	We investeren in de aanpak van geweld achter de voordeur. Via Veilig Thuis, maar ook met voldoende opvangplekken voor vrouwen en kinderen die niet veilig thuis kunnen wonen.
Voorgestelde tekst:	We investeren in de aanpak van geweld achter de voordeur. Via Veilig Thuis, maar ook met voldoende opvangplekken voor <i>volwassenen en kinderen</i> die niet veilig thuis kunnen wonen.
Toelichting:	Geweld achter de voordeur komt niet alleen bij vrouwen voor. Opvangplekken dienen beschikbaar te zijn voor iedereen die niet veilig thuis kan wonen.

Hoofdstuk 4 – Een energieke omgeving: Voedsel, landbouw, natuur, mobiliteit en ruimte

Pg.95-116, regels 3446-4345.

AM4A

Titel van het amendement:	De goede gesprekspartners
Naam indiener:	Hans de Vroome
Naam mede-indieners:	
Naam woordvoerder:	Hans de Vroome
Doel: (kiezen)	<i>Wijzigen</i>
Regelnummer vanaf:	3506
Regelnummer tot:	3508
Huidige tekst:	Om invulling te geven aan een nieuw regiobeleid wil D66 dat het Rijk samen met de decentrale overheden per regio een kansenagenda opstelt.
Voorgestelde tekst:	Om invulling te geven aan een nieuw regiobeleid wil D66 dat het Rijk samen met de decentrale overheden, <i>waaronder naast bestaande ook nieuwe formele gemeentelijke samenwerkingsverbanden (op basis van een gemeenschappelijke regeling)</i> per regio, een <i>kansen- en toekomstagenda</i> opstelt.
Toelichting:	Welke decentrale overheden bedoel ik? Als dat naast de Provincies slechts enkele bestaande formele stadsregio's zijn (bijvoorbeeld Rotterdam/Den Haag) dan vallen vele gemeenten met goede samenwerkingsverbanden zoals de metropoolregio's als directe gesprekspartner buiten de boot. Terwijl juist in die grotere (samenwerkende) gemeenten het integrale mobiliteitsbeleid tot stand komt. Gemeenten gaan over voorzieningen voor voetgangers, fietsers, over wegeaanleg- en gebruik, verkeerslichten, parkeerbeleid etc. Zij staan centraal bij de ontwikkeling van het traditionele ov naar de integrale "moderne publieke mobiliteit". De regio's die dat willen moeten de rol ook kunnen invullen; willen ze dat niet dan is en blijft de Provincie de aangewezen.

AM4B

Titel van het amendement:	Structurele taken, structurele middelen
Naam indiener:	Mattijs Loor
Naam mede-indiener:	Dennis Weijers, Annika de Regt
Naam woordvoerder:	Mattijs Loor
Doel: (kiezen)	<i>Wijzigen</i>
Regelnummer vanaf:	3518
Regelnummer tot:	3527
Huidige tekst:	<p>We willen adequate financiering van gemeenten en provincies. Decentrale overheden hebben veel belangrijke taken en staan het dichtst bij de mensen. Daarom moeten zij voldoende middelen hebben om die taken te kunnen uitvoeren. In de afgelopen kabinetsperiode zijn veel extra middelen naar gemeenten en provincies gegaan, maar deze zijn voornamelijk incidenteel. Deze verdwijnen na 2025. D66 wil financiële problemen als gevolg daarvan voorkomen met extra middelen. We waarborgen zo dat gemeenten en provincies voldoende middelen hebben voor hun taken en maken het gemeente- en provinciefonds stabiel en voorspelbaarder. Daarvoor kijken we bijvoorbeeld naar het stoppen met de achterhaalde opschalingskorting, het schrappen van de taakstelling voor de jeugdzorg en extra middelen voor onderwijshuisvesting. We verwachten dat gemeenten sturen op een houdbare groei van de uitgaven aan het sociaal domein.</p>
Voorgestelde tekst:	<p>We willen adequate financiering van gemeenten en provincies. Decentrale overheden hebben veel belangrijke taken en staan het dichtst bij de mensen. Daarom moeten zij voldoende middelen hebben om die taken te kunnen uitvoeren. In de afgelopen kabinetsperiode zijn veel extra middelen naar gemeenten en provincies gegaan, maar deze zijn voornamelijk incidenteel. Deze verdwijnen na 2025. D66 wil financiële problemen als gevolg daarvan voorkomen met extra <i>structurele</i> middelen. We waarborgen zo dat gemeenten en provincies voldoende <i>structurele</i> middelen hebben voor hun taken en maken het gemeente- en provinciefonds stabiel en voorspelbaarder. Daarvoor kijken we bijvoorbeeld naar het stoppen met de achterhaalde opschalingskorting, het schrappen van de taakstelling voor de jeugdzorg en extra middelen voor onderwijshuisvesting. We verwachten dat gemeenten sturen op een houdbare groei van de uitgaven aan het sociaal domein.</p>

Toelichting:	Het probleem met de financiering van decentrale overheden zet hem vooral in het ontbreken van structurele middelen om hun structurele taken mee uit te voeren. Dat dient dan ook met nadruk in deze tekst te staan.
--------------	---

AM4C

Titel van het amendement:	Bus Rapid Transit systemen juist ook in stedelijke regio's buiten de randstad
Naam indiener:	Gido ten Dolle
Naam mede-indieners:	Joris Brandts, Dennis Weijers, Lonneke Kranendonk, Alexander van den Berg, Annika de Regt
Naam woordvoerder:	Gido ten Dolle
Doel: (kiezen)	<i>Wijzigen</i>
Regelnummer vanaf:	3652
Regelnummer tot:	3654
Huidige tekst:	D66 wil om die reden experimenteren met het vrijmaken van een rijstrook voor deze vormen van vervoer richting de grote steden in de Randstad.
Voorgestelde tekst:	D66 wil om die reden experimenteren met het vrijmaken van een rijstrook voor deze vormen van <i>vervoer richting grootstedelijke regio's</i> .
Toelichting:	De pilots met het Bus Rapid Transit systeem zal ook buiten de Randstad getest moeten worden. Juist in deze regio's liggen ook veel knelpunten in de bereikbaarheid van grote steden, mede vanwege uitblijvende investeringen in het onderliggende wegennet.

AM4D

Titel van het amendement:	Aanpassen indien nodig
Naam indiener:	Hans de Vroome
Naam mede-indiener:	
Naam woordvoerder:	Hans de Vroome
Doel: (kiezen)	<i>Toevoegen</i>
Regelnummer vanaf:	3688
Regelnummer tot:	
Huidige tekst:	-
Voorgestelde tekst:	<ul style="list-style-type: none"> • Bestaande wet- en regelgeving op het gebied van personenvervoer wordt geëvalueerd en daar waar nodig aangepast teneinde de gewenste transitie naar “moderne publieke mobiliteit” te kunnen realiseren.
Toelichting:	<p>De bestaande wet- en regelgeving is vooral gebaseerd op een ingevoerde decentralisatie in de marktordening en de introductie van marktwerking. Op zich is daar niets mis mee. Evenwel de rek is eruit. Er is onvoldoende ruimte voor kwaliteit en continuïteit. De targets zijn gericht op overheden als opdrachtgevers en op concurrentie met andere vervoerders. De ontwikkeling van moderne publieke mobiliteit vraagt een ander kader. Meer gericht op integraliteit, reizigers, kwaliteit, samenwerking en op innovatie. Het juridische kader moet meegroeien zodat het aanbod van voorzieningen goed aansluit op maatschappelijke ontwikkelingen en op de veranderende vraag naar mobiliteit.</p>

AM4E

Titel van het amendement:	Gevaarlijk vervoer niet door steden
Naam indiener:	Mattijs Loor
Naam mede-indiener:	Nermina Kundic, Joris Brandts, Lonneke Kranendonk
Naam woordvoerder:	Mattijs Loor
Doel: (kiezen)	<i>Wijzigen</i>
Regelnummer vanaf:	3824
Regelnummer tot:	3827
Huidige tekst:	Het (internationaal) vervoer van gevaarlijke stoffen dient plaats te vinden over stukken spoor die daarvoor geschikt en bestemd zijn. Vervoer van gevaarlijke stoffen door woonkernen moet daarbij zoveel mogelijk vermeden worden. Daarnaast wil D66 onderzoeken in hoeverre het aanleggen van een buizen netwerk een haalbaar alternatief zou kunnen zijn.
Voorgestelde tekst:	Het (internationaal) vervoer van gevaarlijke stoffen dient plaats te vinden over stukken spoor die daarvoor geschikt en bestemd zijn. Vervoer van gevaarlijke stoffen door woonkernen moet daarbij zoveel mogelijk vermeden worden. <i>De veiligheidsrisico's van het vervoer van gevaarlijke stoffen per spoor in stedelijk gebied zijn niet verenigbaar met onze ambities om binnenstedelijk meer woningen te realiseren. Daarom zoeken we alternatieve routes waarmee het veiligheidsrisico afneemt.</i> Ook wil D66 onderzoeken in hoeverre het aanleggen van een buizen netwerk een haalbaar alternatief zou kunnen zijn.
Toelichting:	Op dit moment vindt nog altijd vervoer van gevaarlijke stoffen dwars door dichtbewoonde steden plaats. In sommige van die steden heeft het Rijk zelfs afspraken gemaakt over grootschalige woningbouw in deze spoorzones (Arnhem, 10.000 woningen). Dit is op lange termijn niet houdbaar en de huidige regels voor externe veiligheid zouden op korte en middellange termijn grote aantallen nieuwe woningen onmogelijk kunnen maken. Als we kiezen voor binnenstedelijk wonen – wat het verkiezingsprogramma terecht doet – dan moeten we niet alleen waar mogelijk woonkernen vermijden, maar ook nieuwe routes zoeken om gevaarlijke stoffen buiten de groeiende steden houden.

AM4F

Titel van het amendement:	Expliciet over sekswerk
Naam indiener:	Suzan Kemperman
Naam mede-indiener:	...
Naam woordvoerder:	Suzan Kemperman
Doel: (kiezen)	<i>Wijzigen</i>
Regelnummer vanaf:	Regelnummer 3286
Regelnummer tot:	Regelnummer 3288
Huidige tekst:	Het stigma dat op sekswerk rust, zorgt voor onveiligheid. D66 wil dat de landelijke overheid samen met sekswerkers en belangenorganisaties actief campagne voert om sekswerk te destigmatiseren. D66 is tegen de Wet Registratie Sekswerk
Voorgestelde tekst:	Het stigma dat op sekswerk rust, zorg voor onveiligheid. D66 wil dat de landelijke overheid samen met sekswerkers en belangenorganisaties actief campagne voert om sekswerk te destigmatiseren. D66 is tegen de Wet Regulering Sekswerk (WRS). We zijn tegen registratie van sekswerkers en voor het behouden van de leeftijdsgrens op 18 jaar.
Toelichting:	Eigenlijk ben ik heel blij met dit hoofdstuk maar het is goed om expliciet te zijn waar we voor en tegen zijn op dit gebied. Ik heb sekswerkers gevraagd om feedback op dit hoofdstuk en dit zijn de suggesties waar zij mee kwamen.

AM4G

Titel van het amendement:	Gezonde voedselomgeving
Naam indiener:	Marjolijn Bragt
Naam mede-indiener:	...
Naam woordvoerder:	Marjolijn Bragt
Doel: (kiezen)	<i>Toevoegen</i>
Regelnummer vanaf:	4094
Regelnummer tot:	4095
Huidige tekst:	Daarin moet de overheid niet bepalen wat je eet, maar ervoor zorgen dat er meer keuzevrijheid is.
Voorgestelde tekst:	Daarin moet de overheid niet bepalen wat je eet, maar ervoor zorgen dat er meer keuzevrijheid is <i>in een voedselomgeving gericht op gezonde voeding.</i>
Toelichting:	Zoals er beleid is gericht op het ontmoedigen van roken, drugs en alcohol, zou ook met beleid en richtlijnen een voedselomgeving gestimuleerd moeten worden met minder verleidingen voor mensen om de ongezonde keuze te maken.

AM4H

Titel van het amendement:	Duurzaam kweekvlees
Naam indiener:	Marjolijn Bragt
Naam mede-indiener:	...
Naam woordvoerder:	Marjolijn Bragt
Doel: (kiezen)	<i>Toevoegen</i>
Regelnummer vanaf:	4107
Regelnummer tot:	
Huidige tekst:	D66 zet zich in om kweekvlees zo snel mogelijk in de supermarkt te krijgen.
Voorgestelde tekst:	D66 zet zich in om kweekvlees zo snel mogelijk in de supermarkt te krijgen, <i>wanneer dit aantoonbaar duurzamer is.</i>
Toelichting:	Er zijn aanwijzingen dat het produceren van kweekvlees een grote klimaat voetprint heeft en dat aanzienlijke hoeveelheden antibioticum aan het kweekmedium moet worden toegevoegd om veilig kweekvlees te kunnen produceren. Deze toevoeging zorgt ervoor dat duurzaamheid wel wordt geëvalueerd.

Hoofdstuk 5 – Een energieke democratie: Bestuur, rechtsstaat en veiligheid

Pg.117-141, regels 4346-5348.

AM5A

Titel van het amendement:	Kiesdrempel van twee zetels
Naam indiener:	Dennis Weijers
Naam mede-indieners:	Lonneke Kranendonk, Annika de Regt
Naam woordvoerder:	Dennis Weijers
Doel: (kiezen)	<i>Wijzigen</i>
Regelnummer vanaf:	4527
Regelnummer tot:	4528
Huidige tekst:	We verhogen het aantal zetels in de Tweede Kamer naar minimaal 260. Hierdoor is de Tweede Kamer veel beter in staat om wetgeving te controleren en inwoners te vertegenwoordigen.
Voorgestelde tekst:	We verhogen het aantal zetels in de Tweede Kamer naar minimaal 260, <i>en stellen een kiesdrempel in van twee zetels</i> . Hierdoor is de Tweede Kamer veel beter in staat om wetgeving te controleren en inwoners te vertegenwoordigen <i>en voorkomen we nog verdere versplintering van het parlement</i> .
Toelichting:	Door het aantal zetels in de Tweede Kamer te verhogen zonder een kiesdrempel in te stellen, spelen we verdere versplintering in de hand. Het is belangrijk dat de stem van kleine groepen ook wordt gehoord, maar de efficiëntie van besluitvorming moet ook gewaarborgd worden. Door een kleine kiesdrempel in te voeren i.c.m. een verhoging van het aantal zetels wordt de minderheid gehoord, maar zorg je er ook voor dat niemand alleen in de Kamer zit.

AM5B

Titel van het amendement:	Verhoging vergoeding commissieleden
Naam indiener:	Dennis Weijers
Naam mede-indiener:	
Naam woordvoerder:	Dennis Weijers
Doel: (kiezen)	<i>Wijzigen</i>
Regelnummer vanaf:	4561
Regelnummer tot:	4564
Huidige tekst:	Op lokaal en regionaal niveau verdienen volksvertegenwoordigers meer ondersteuning. D66 wil dat de vergoeding van raads- en Statenleden en leden van het algemeen bestuur van de waterschappen wordt verhoogd.
Voorgestelde tekst:	Op lokaal en regionaal niveau verdienen volksvertegenwoordigers meer ondersteuning. D66 wil dat de vergoeding van raads- en Statenleden, <i>commissieleden</i> en leden van het algemeen bestuur van de waterschappen wordt verhoogd.
Toelichting:	Zeker in kleine lokale en regionale fracties is de fractieondersteuning cruciaal. Echter zijn er vaak (te) weinig mensen die commissielid willen worden voor de Staten of een gemeenteraad, deels door de lage vergoeding. Hierdoor loopt de werkdruk voor kleine lokale en regionale fracties verder op. Door de vergoeding voor commissieleden verder te verhogen zorgen we dus voor betere ondersteuning.

AM5C

Titel van het amendement:	Maatschappelijke organisaties ook democratiseren
Naam indiener:	Mattijs Loor
Naam mede-indiener:	
Naam woordvoerder:	Mattijs Loor
Doel: (kiezen)	<i>Wijzigen</i>
Regelnummer vanaf:	4571
Regelnummer tot:	4573
Huidige tekst:	Democratie is meer dan politiek en overheid. Ook bij bedrijven en tussen burgers zelf moet democratie de norm zijn. Er zijn in Nederland al rond de ongeveer 4000 burgercollectieven. D66 wil dat deze collectieven meer ruimte en mogelijkheden krijgen.
Voorgestelde tekst:	Democratie is meer dan politiek en overheid. Ook bij bedrijven, <i>maatschappelijke organisaties</i> en tussen burgers zelf moet democratie de norm zijn. <i>Van onderwijs- en zorginstellingen en woningcorporaties verwachten we dat zij voorop lopen in de democratisering van hun organisaties. Waar nodig creëren we daarvoor nieuwe rechtsvormen.</i> Er zijn in Nederland al rond de ongeveer 4000 burgercollectieven. D66 wil dat deze collectieven meer ruimte en mogelijkheden krijgen.
Toelichting:	Juist ook van onze maatschappelijke partners mogen we verwachten dat zij een bredere democratisering van de samenleving ondersteunen. Daarom horen zij zeker in deze opsomming thuis. Het kan wel nodig zijn om voor deze organisaties, die nu vaak stichtingen zijn, een nieuw soort rechtsvorm te creëren tussen de vereniging, stichting en coöperatie in, waarin de democratisering ook in formele zin gemakkelijk een plek kan krijgen.

AM5D

Titel van het amendement:	Onafhankelijkheid journalistiek
Naam indiener:	Annika de Regt
Naam mede-indiener:	
Naam woordvoerder:	Annika de Regt
Doel: (kiezen)	<i>Wijzigen</i>
Regelnummer vanaf:	4424
Regelnummer tot:	4430
Huidige tekst:	<i>De overheid bestaat uit iedereen die op een of andere manier bezig is met de uitvoering van een publieke taak. Van politici tot vertegenwoordigers in de rechtsketen, van zorgmedewerkers en politieagenten tot journalisten en baliemedewerkers bij uitvoeringsorganisaties. Het bedreigen en beledigen van degenen die voor ons aan het werk zijn, is voor D66 onacceptabel. Het ondermijnt de democratie en vormt een bedreiging voor de waarden waar wij als Nederland voor staan. Een overheid die levert is ook een overheid die staat voor zijn mensen en te allen tijde zorgt voor een veilige werkomgeving.</i>
Voorgestelde tekst:	Van politici tot vertegenwoordigers in de rechtsketen, van zorgmedewerkers en politieagenten tot journalisten en baliemedewerkers bij uitvoeringsorganisaties. Het bedreigen en beledigen van degenen die voor ons <i>land</i> aan het werk zijn, is voor D66 onacceptabel. Het ondermijnt de democratie en vormt een bedreiging voor de waarden waar wij als Nederland voor staan. Een overheid die levert is ook een overheid die staat voor zijn mensen en te allen tijde zorgt voor een veilige werkomgeving.
Toelichting:	Journalisten (en zorgmedewerkers) zijn hier - vermoedelijk onbedoeld - aangeduid als onderdeel van de overheid. Dat zijn ze gelukkig niet en het is goed om daarover helder te blijven.

Hoofdstuk 6 – Een energieke wereld: Europa, migratie en buitenlandse zaken

Pg.142-161, regels 5349-6124.

AM6A

Titel van het amendement:	Geen koppeling meer tussen wonen en werken
Naam indiener:	Mattijs Loor
Naam mede-indieners:	Annika de Regt
Naam woordvoerder:	Mattijs Loor
Doel: (kiezen)	<i>Wijzigen</i>
Regelnummer vanaf:	6119
Regelnummer tot:	6120
Huidige tekst:	Gemeenten en werkgevers hebben een gezamenlijke rol in het zorgen voor voldoende kwalitatieve huisvesting en faciliteiten voor arbeidsmigranten.
Voorgestelde tekst:	Gemeenten en werkgevers hebben een gezamenlijke rol in het zorgen voor voldoende kwalitatieve huisvesting en faciliteiten voor arbeidsmigranten. <i>Goed wonen voor arbeidsmigranten vraagt om huurcontracten die niet gekoppeld zijn aan een arbeidsovereenkomst, zodat dakloosheid bij verlies van werk wordt voorkomen. Over het scheiden van huurcontact en arbeidsovereenkomst maken we dwingende, landelijke regelgeving.</i>
Toelichting:	De Commissie Roemer beveelt heel specifiek aan om het arbeidscontract en het huurcontract los te koppelen. Dat punt ontbreekt in de tekst, maar is wel cruciaal in de regels die we moeten stellen om uitbuiting van arbeidsmigranten tegen te gaan. Op dit moment proberen gemeenten via een omweg wel regels op te stellen en te handhaven waar het gaat om de scheiding van huur en werk, maar dat is erg omslachtig en leidt tot een waterbedeffect tussen gemeenten. Een landelijke regeling zou daarom beter zijn.

Hoofdstuk 7 – Overheidsfinanciën

Pg.162-163, regels 6125-6178.

Geen amendementen over dit hoofdstuk.